

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
PETICIJŲ KOMISIJA**

IŠVADA

**DĖL 2025-11-19 PETICIJOS NR. PC-30 DĖL ASMENŲ ĮRAŠYMO Į POLITINIŲ
ORGANIZACIJŲ SĄRAŠUS PAKEITIMO**

2026-02-04
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2025 m. vasario 4 d. posėdyje iš esmės nagrinėjo peticiją (2025-11-19 Nr. PC-30) dėl asmenų įrašymo į politinių organizacijų sąrašus pakeitimo ir priėmė sprendimą teikti Vyriausybei išvadą netenkinti pareiškėjo peticijoje išdėstytų prašymų ir siūlymų.

Pareiškėjas nurodo, kad šiuo metu asmenys į Politinių partijų narių sąrašų informacinę sistemą (toliau – PPNSIS) yra įtraukiami tų asmenų duomenis pateikiant politinėms organizacijoms, pasitikint, kad politinės organizacijos yra gavusios to asmens valią jį registruoti. Deja, žiniasklaidoje buvo atskleisti bent keli atvejai, kai asmenys sužinojo, kad yra įtraukti į politinių organizacijų sąrašus (taip pat ir į minimą PPNSIS), nors tokios valios išreiškę jie nebuvo. Asmenys susidūrė su sunkumais tarnyboje, nes jie yra įsipareigoję nebūti jokių politinių partijų nariais, o šios nuostatos nesilaikymas jiems grėšė nušalinimu nuo tarnybos.

Dėl esamo reikalavimo turėti bent minimalų narių skaičių norint politinę organizaciją išlaikyti kaip registruotą darinį (partijoms tai būtų 2 000 narių), šios organizacijos gali būti suinteresuotos išlaikyti registraciją teikdamos politinės organizacijos nariams pasiekiamų arba internete nutekėjusių asmenų duomenis kaip naujai į organizaciją prisijungusių narių duomenis, nors iš tiesų nurodyti asmenys šios valios nėra pareiškę.

Pareiškėjas siūlo keisti Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2011 m. vasario 22 d. įsakymą Nr. 1R-60 „Dėl Politinių partijų narių sąrašų informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ ir nurodyti, kad:

- 1) asmenis įtraukti į PPNSIS galima tik tada, kai asmuo pateikia pasirašytą (geriausia būtų elektroniniu parašu) prašymą stoti į politinę organizaciją;
- 2) asmenys turi turėti teisę pateikti PPNSIS prašymą neleisti jų įtraukti į jokios politinės organizacijos sąrašus.

Komisijos sprendimas priimtas įvertinus pareiškėjo peticijoje pateiktų prašymų ir siūlymų teisėtumą, pagrįstumą, tikslingumą, naudingumą, atitiktį teisėkūros principams ir jų įgyvendinimo galimybes, taip pat atsižvelgta į Teisingumo ministerijos (toliau – Ministerija) nuomonę ir pateiktus argumentus, Komisijos posėdyje išklaudus Ministerijos atstovus. Pareiškėjas buvo tinkamai informuotas apie Komisijos posėdį, kuriame jo peticija bus

nagrinėjama iš esmės, tačiau posėdyje nedalyvavo. Komisijos sprendimo argumentai pateikiami šioje išvadoje.

Ministerija Vyriausybės Peticijų komisijai pateiktoje nuomonėje nurodė, kad asmenų priėmimo ir narystės politinėje organizacijoje įforminimo tvarka nustatoma jos steigimo dokumentuose, o asmenų priėmimas į politinių organizacijų narius ir jų įtraukimas į narių sąrašus yra pačių politinių organizacijų atsakomybės sritis¹.

Politinės organizacijos yra asmens duomenų valdytojai ir privalo laikytis Bendrajame duomenų apsaugos reglamente² (toliau – BDAR) nustatytų reikalavimų. BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta, kad asmens duomenų valdytojai privalo užtikrinti teisėtą, sąžiningą ir skaidrų asmens duomenų tvarkymą bei, remiantis šio straipsnio 2 dalimi, turi sugebėti įrodyti, kad laikosi 1 dalies nuostatų (atskaitomybės principas).

PPNSIS asmens duomenys tvarkomi siekiant nustatyti, ar politinės organizacijos narių sąrašas atitinka teisės aktų reikalavimus, sutikrinant pateiktų politinių organizacijų narių sąrašų duomenis su Lietuvos Respublikos gyventojų registro ir Neveiksnių ir ribotai veiksnių asmenų registro duomenimis³. T. y. Ministerijai du kartus per metus buvo teikiami partijų narių sąrašai. Ministerija tikrindavo, ar nėra dubliuojamų asmenų politinių partijų sąrašuose, pasikeitimų, susijusių su asmenų deklaruojama gyvenamąja vieta, pilietybe ir kita, kas turi įtakos partijoje ar politiniame komitete ir pan. Tai nėra narystės politinėje organizacijoje registravimo sistema, ji atlieka techninį vaidmenį – automatiškai generuoja politinės organizacijos pateikto sąrašo įkėlimo datą ir laiką bei atlieka minėtą patikrą, tačiau joje nėra įdiegto funkcionalumo, kuris leistų įkelti ir saugoti narystę politinėje organizacijoje pagrindžiančius dokumentus ar kitą informaciją.

Ministerijos teigimu, numatoma nuo 2026 m. balandžio 1 d. PPNSIS pakeisti nauja Politinių organizacijų narių registro informacine sistema (toliau – POLONR IS). Pagal 2026 m. balandžio 1 d. įsigaliosiančio Lietuvos Respublikos politinių organizacijų įstatymo (toliau – Įstatymas) 8¹ straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas Politinių organizacijų narių registras (toliau – Registras) – tai POLONR IS tvarkomas duomenų apie politinių organizacijų narius rinkinys, kurio objektas – politinių organizacijų nariai. Politinės organizacijos narys laikomas įregistruotu, kai jo duomenys įrašomi į Registrą ir jam suteikiamas Registro objekto identifikavimo kodas. Įregistravus politinės organizacijos narį, parengiamas pranešimas apie jo įregistravimą Registre ir per vieną darbo dieną nuo įregistravimo dienos elektroniniu būdu, jei politinės organizacijos narys nepageidavo kitaip, pateikiamas politinės organizacijos nariui ir politinės organizacijos vadovui arba jo įgaliotam asmeniui⁴.

Peticijoje nurodytiems pasiūlymams, kurių tikslas – užtikrinti, kad asmenys nebūtų įtraukiami į politines organizacijas be jų žinios ar sutikimo, reikalingos priemonės gali būti įgyvendinamos ne per šiuo metu veikiančią PPNSIS, o per baigiamą įdiegti POLONR IS, kurioje narystės įregistravimas bus siejamas su asmens informavimu apie narystės pradžią

¹ Lietuvos Respublikos politinių organizacijų įstatymo 6 straipsnio 1 ir 2 dalys.

² 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB.

³ Politinių partijų narių sąrašų informacinės sistemos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2011 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. 1R-60 „Dėl Politinių partijų narių sąrašų informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“, 8 punktas.

⁴ Politinių organizacijų narių registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. vasario 15 d. nutarimu Nr. 98 „Dėl Politinių organizacijų narių registro steigimo, jo nuostatų patvirtinimo ir veiklos pradžios nustatymo“, 23 punktas.

konkrečioje politinėje organizacijoje. Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2026 m. balandžio 1 d. dabar galiojanti PPNSIS nebus naudojama, netikslinga investuoti į šios sistemos tobulinimą.

Nauja sistema POLONR IS užtikrins didesnę atsekamumą: kiekvienas partijos narys bus suvedamas atskirai. Asmens narystė politinėje partijoje priklausys nuo jo užregistravimo POLONR IS. Iš asmens duomenų saugos pusės bus galima užtikrinti didesnę asmens duomenų kontrolę ir atsekamumą. Politinės partijos yra atsakingos už asmens duomenų apsaugos reikalavimų laikymąsi tvarkant asmens duomenis. Konkretūs partijos atsakomybės klausimai dėl neteisėtų asmens duomenų panaudojimo priklausytų nuo faktinių aplinkybių: už asmens duomenų vagystę numatyta baudžiamoji atsakomybė, taip pat jei partija tvarkytų asmens duomenis be teisinio pagrindo, kiltų atsakomybė dėl asmens duomenų apsaugos.

Kaip jau minėta, šiuo metu galiojanti PPNSIS nuo 2026 m. balandžio 1 d. nebebus naudojama. Kuriant naują POLONR IS pagal Įstatymo 8¹ straipsnyje įtvirtintas Registrui taikomas nuostatas galimybė asmeniui pateikti prašymą jo neįtraukti į jokios politinės organizacijos sąrašus nebuvo apibrėžta ir atitinkamai toks funkcionalumas nebuvo planuojamas diegti, tad šiuo metu, kai Registro kūrimo darbai yra baigiamajame etape ir nuo balandžio 1 d. įsigalios priimti nauji teisės aktai, taip pat dėl ribotų valstybės finansinių galimybių įdiegti naujo funkcionalumo neįmanoma.

Komisija mano, kad Pareiškėjo siūlymas įtvirtinti PPNSIS nuostatuose galimybę pateikti prašymą neleisti jo įtraukti asmens į jokios politinės organizacijos sąrašus galėtų būti svarstomas ateityje. Tokiam pareiškėjo pasiūlymui įgyvendinti Ministerija turėtų susiplanuoti, o valstybė turėtų skirti tikslinių lėšų kitiems biudžetiniams metams POLONR IS funkcionalumui tobulinti.

Komisijos nuomone, kadangi nauji teisės aktai priimti ir naujosios POLONR IS kūrimas yra baigiamajame etape, o nuo 2026 m. balandžio 1 d. dabar galiojanti PPNSIS nebus naudojama, teisėkūros ekonomiškumo ir finansiniu požiūriu netikslinga tenkinti pareiškėjo peticijoje teikiamų prašymų ir siūlymų, tačiau tikslinga atkreipti Ministerijos dėmesį į peticijoje siūlomus pakeitimus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinio įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 2 punktu, Komisijos išvada dėl peticijoje (2025-11-19 Nr. PC-30) išdėstytų prašymų ir siūlymų netenkinimo teikiama Vyriausybei.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1098 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“, 37 punktu, rekomenduojama Teisingumo ministerijai įvertinti pareiškėjo peticijoje išdėstytus prašymus ir pasiūlymus ateityje tobulinant POLONR IS funkcionalumą.

Komisijos pirmininkė

Barbara Aliaševičienė